

294. 321

D62

Fi

20962

སངས་རྒྱལ་གྱི་བསྐྱེད་པའི་རིག་གནས་ཁང་

KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR BUDDHOLÓGIAI INTÉZET
ALEXANDER CSOMA DE KÖRÖS INSTITUTE FOR BUDDHOLOGY
International Establishment of the
ĀRYA MAITREYA MANDALA

DHYĀNA-SŪTRÁK

A Mahāyāna-buddhizmus meditáció-szútrái

TKBF Szakkönyvtára

20022709

Nem kölcsönözhető

BUDDHISTA MISSZIÓ

Muzeum utca 5, H-1088

Tel. 130-169

BUDDHIST MISSION

Budapest VIII.
Hungary

Dr. HETÉNYI ERNŐ

fordítása

BUDDHISTA MISSZIÓ DOKUMENTÁCIÓ
(Internum 1984)

Felelős kiadó: a Buddhista Misszió ügyvivője

Osztályvezető: Dr. Horváth József

Műszaki szerkesztő: Kerti Mária

Levélcím: Budapest XXII., Ady Endre út 103.

1221

Folyószám: OTP 526-6788

Bevezető jegyzetek

1. A MAHA-PRAJNA-PARAMITA-HRIDAYA

Ez a Sutra a Nagy Prajna Paramita Sutra része, és a többi rész közül a legrövidebb. A mahayana-rendek tagjainak napi olvasmányait képezi. Különböző időközökben fordították le sanskritből kínaira, így Kumarajiva (400 A.D.), Hiuen-tsang (649 A.D.) Sh-hu (980 A.D.), Pragna (785-810). Angol nyelvre először sanskritből és kínaiból Max Müller fordította le (The Sacred Books of the East, Vol. XLIX), majd prof. dr. D.T.Suzuki fordítása következett (Manual of Zen Buddhism, Eastern Buddhist Society, 1935). Ez utóbbi kiadó-fordítója Dwight Goddard (A Buddhist Bible.) Német nyelven az "Origó" Verlag kiadásában jelent meg (Zürich, 1956), dr. Raoul von Murali fordításában. A magyar fordítás ez utóbbi fölhasználásával készült.

2. A GYÉMÁNT SUTRA

E Sutra sanskrit címe: Vajracchedika-Sutra.
A Nagy Prajna-Paramita-Sutra 9. része és szerzője ismeretlen. Az időszámításunk szerinti első században íródott és több ízben fordították le úgy tibeti, mint kínai nyelvre. Jelen fordítás alapját Kimarajiva (sanskritről kínaira) fordítása képezi, (384-417 A.D.), amelyet bhikkhu Wai-tao és Dwight Goddard (A Buddhist Bible) ültettek át angolra 1935-ben. A német változat az "Origo" Verlag (Zürich) kiadásában jelent meg 1956-ban dr. Raoul von Muralt fordításában. A magyar fordítás ez utóbbi felhasználásával készült.

A Sutra témája: Minden dolgok, jelenségek subjektív, nem-valóságos természetűek és csupán önön szellemünk manifesztációi; hogy még a Dharma legmagasabbrendű fogalma éppen úgy, mint a Tathagata "szelenszülött ürességek".

Max Müller így ír erről: — "A csalóka jelenségekkel szemben létezik a valóságos Szellemi Lényeg; a szellemi jelenségek alapját egy változatlan ősalap képezi."

A fent körvonalazott téma alapján e Sutra a Hat Paramita gyakorlati megvalósítására oktat.

MAHA - PRAJNA PARAMITA - HRIDAYA

Igy hallottam:

– Egykor a Magasztos a legmagasabbrangu Boddhisattvák és nagyszámú bhikkhu társaságában időzött Rajagrihában a Keselyűhegyen. A Magasztos félrevonultan a Samadhi állapotába merülve ült és a Szent Avalokiteshvarna a mélységes Prajna-Paramita felől elmélkedett.

A tiszteletre méltó Sariputra a Samadhiba merült Magasztos által befolyásoltatva, a következő kérdéssel fordult a Szent Avalokiteshvarna Bodhisattvához:

– "Ha egy ifjú vagy egy leány a mélységes Prajna-Paramitát szeretnék tanulmányozni, miképpen kezdenek hozzá?"

A Szent Avalokiteshvara imigyen válaszolt a tiszteletreméltó Sáriputrának:

– "Ha egy ifjú vagy egy leány a mélységes Prajna-Paramitát szeretnék tanulmányozni, úgy mindenk előtt meg kell magukat szabadítaniuk a személyes-én fogalmától. Gondolkozzanak eképpen: Személyiség? Mi a személyiség? A személyiség eme öt megragadó részből áll: forma, érzékelés, tudomásul-vétel, alakzat, tudat, amelyek természetük tekintetében mind "üresek".

Az alak üresség, az üresség nem különbözik az alaktól, valamint az alak sem különbözik az ürességtől, valóban az üresség alak.

És tovább: az érzékelés üresség, az üresség nem különbözik az érzékeléstől, valamint az érzékelés sem különbözik az ürességtől, valóban az üresség érzékelés.

És tovább: a tudomásul-vétel üresség, az üresség nem különbözik a tudomásul-vételtől, valamint a tudomásul-vétel sem különbözik az ürességtől, valóban az üresség tudomásul-vétel.

És tovább: a forma-alkotás üresség, az üresség nem különbözik a forma-alkotástól, valamint a forma-alkotás sem különbözik az ürességtől, valóban az üresség forma-alkotás.

És tovább: a tudat üresség, az üresség nem különbözik a tudattól, valamint a tudat sem különbözik az ürességtől, valóban az üresség tudat.

Mivel minden dolgok, Sariputra az üresség természetével bírók, nincsen sem kezdetük sem végük.

Nem hibásak és nem hibátlanok, nem tökéletesek és nem tökéletlenek.

Az ürességben nincsen forma, sem érzékelés, sem tudomásul-vétel, sem alak, sem tudat.

Ott nincsen szem, nincsen fül, nincsen orr, nincsen nyelv, nincsen tapintás, nincsen szellem.

Ott nem lehetséges a látás, a hallás, a szaglás, az ízlelés, a tapintás, a gondolkodási folyamat; ott nincsen tárgy, sem tudás, sem nem-tudás.

Ott nem lehetséges a tárgyak elpusztítása, a tudás megszűnése, sem a nem-tudás megszüntetése.

Ott nem létezik a Néhy Nemes Igazság: nincs szenvedés, nem létezik a szenvedés oka, a szenvedés megszűnése, sem a szenvedés megszűnéséhez vezető ösvény nem létezik.

Ott nincsen enyészet, nincsen halál és pusztulás, de nem létezik az enyészet és a halál fogalma sem.

Ott nem létezik a Nirvana tudása, nem létezik a Nirvana elérése, nem létezik a Nirvana el-nem-érése.

Miért nem létezik a Nirvana el-nem-érése?

Mivel a Nirvana nem "tárgyi" birodalom.

Ha a személyiség lelkiisége valami maradandó volna, úgy a Nirvanát nem érhetné el. Csak mivel a

személyiség mulandó elemek összetétele, érhető el a Nirvana.

Mindaddig amíg az ember a legmagasabbrendű, tökéletes bölcsesség kutatója, a tudat birodalmában időzik.

Ha viszont a Nirvanát kívánja megvalósítani, úgy a tudat fölé kell emelkedjék.

A legmagasabbrendű Samadhi állapotában, ha átlépte a tudat határát, ha túljutott a megkülönböztetésen és bölcsességen, ha túljutott a változások és félelmek hatókörén; úgy már élvezője a Nirvánának.

Mindezek tökéletes fölismerése és türelmes elfogadása maga a legmagasabbrendű, tökéletes bölcsesség, maga a Prajna-Paramita.

A múlt a jelen és a jövő Buddhái, midőn elérték a legmagasabbrendű Samadhi állapotát, miközben megvilágosodnak, a Prajna-Paramitát valósítják meg.

Ezért, ó Sárputra kell mindenkinek a Prajna-Paramita önmegvalósítására törekednie, mert ez a Transzcendens Igazság, a Felülmulhatatlan Igazság, ama Igazság, amely minden szenvedésnek véget vet, ama Igazság, amely mindenkor helytálló.

Ó Prajna-Paramita!

Ó transzcendens Igazság!

Ó Igazság, amely a lét és a halál viharos óceánját áthidalod, hogy minden kereső által juthasson a megvilágosodás tulsó partjára.

Figyelmezz a Mantrára, a Nagy, a Titokzatos Mantrára:

— OM GATE, GATE, PARAGATE, PARASAMGATE, BODHI, SVAHA!

"Ó Megvilágosodás, amely ment, ment, általment a másik partra, teljesen általment a másik partra, Üdvözlégy!"

GYÉMÁNT-SÚTRA

Igy hallottam:

Egykor a Buddha a Shravasti királyságban, Jatavana ligetében, amelyet Anathapindika ajándékozott a közösségnek, tartózkodott és körülötte gyülekezett össze ezerkétszázötven szerzetes.

Midőn a reggeli étkezés ideje közeledett, a Buddha és tanítványai fölöltötték köntöseiket és alamizsnászilkéikkel kezeikben elindultak Shravasti városába, hogy ajtóról ajtóra járva alamizsnát gyűjtsenek.

A Jetavana-ligetbe való visszatérésük után ismét levetették köntöseiket, megmosták lábaikat, magukhoz vették az eleséget, lerakták alamizsnászilkéiket és elhelyezkedtek a Magasztos lábainál.

A tiszteletre méltó Subhuti a gyülekezet közepéből fölemelkedett, lemeztelenítette jobb vállát, meghajtotta jobb térdét, két tenyerét összetette és miközben a Buddha felé meghajtotta magát, így szólt:

— "Tathagata, minden világok által tisztelt, szeretett tanítónk!

Hallgasd meg kérésünket és közöld velünk magasztos tanításaidat".

A Buddha így válaszolt:

— "Igy legyen, fordulok tehát minden Bodhisattva-Mahasattvához és közlöm velük legjobb tanításaimat."

Subhuti így folytatta:

— "Te minden világok által tisztelt! Mi valamenynyien igen elégedettek vagyunk, hogy áldásos tanításaidat meghallgatjuk. Közöld velünk azt, hogy miképpen nyilatkozzunk, ha jámbor férfiak és asszonyok hozzánk fordulnak és azt kérdik tőlünk, hogy mitévők legyenek ha a legmagasabbrendű és tökéletes megvilágosodást (Anuttara-samyak-sambodhi) elérhesék? Mit mondjunk ezeknek? Hogyan nyugtassák el nyugtalan szellemüket és hogyan csöndesítsék le csapongó gondolataikat?

A Buddha így válaszolt:

— "Legyen Subhuti! Válaszolni fogok kérdéseidre és a közösség megérti majd a közölteket. Ha jó és jámbor férfiak és asszonyok keresnek fel titeket, hogy megtudják milyen módon igyekezzenek, hogy a legmagasabbrendű, tökéletes bölcsességet elérhesék, úgy nincs egyéb tennivalójuk, mint arra figyelmeztetni, amit én mondani fogok.

Ha ezt teszik, úgy hamarosan képesek lesznek arra, hogy megkülönböztető gondolataikat és mohó vá-

gyaikat megzabolázzák és sikerülni fog nekik a tökéletes szellemi béke megvalósítása."

AZ ADOMÁNY TÖKÉLETESSÉGE

(Dana Paramita)

— A Buddha ezután íly szavakkal fordult a közösséghez:

— "Mindenki a világon, a legmagasabb rangú Bodhisattva-Mahasattvaktól kezdődően, kövesse azt amit most néktek tanítani fogok, mert ez a tan mindeneknek szabadulást biztosít, akár tojásból vagy anyából született legyen, vagy akár izzadmány szülötte, legyen alakkal bíró vagy alaktalan, legyen a gondolkodás képességével bíró, vagy a gondolkodás szükségyszerűségét túlhaladott, olyan aki túljutott a gondolkodás minden birodalmain, én ime elvezetem őt a tökéletes Nirvanához.

Bárha számtalan, határtalan azoknak száma, azon élőlények tömege, akik szabadulásra várnak, mégis a valóságban nincsenek megszabadítandó lények.

És miért Subhuti? Ha a Bodhisattva-Mahasattvák szellemében olyan önkényes gondolatok, mint: egy személyes-én létezése, mások személyisége, vagy személyiség, amely megosztott számtalan élő és haladó lények között, vagy személyiség, amely egyesített egy örökké létező universalis-személyiséggel, — léteznek, úgy azok érdemtelenek volnának arra, hogy Bodhisattva-Mahasattváknak nevezzék őket.

— Mielőtt a Bodhisattva-Mahasattvák másokkal közlik a Dharmát, előbb maguknak kell megszabadulniuk minden mohó gondolattól, amelyet zavaró formák, kellemes hangok és érintések, illatok, tapintások és csábító gondolatok hívnak életre.

A felebaráti szeretet gyakorlása közben nem engedhetik meg, hogy valamely eltérítő körülmény be-

folyásolja őket.

És miért nem? Ha ugyanis a részvét gyakorlása közben nem befolyásolhatják magukat, úgy fölülmulhatatlan és megfoghatatlan áldás és érdem birtokába jutnak.

Mit gondolsz Subhuti? Lehetséges volna-e a keleti égbolt tereit megmérni?"

– "Nem Uram, lehetetlen a keleti égbolt tereinek megmérése."

– "Lehetséges-e Subhuti, az északi, déli és nyugati égbolt tereit felbecsülni, vagy egy más részét a mindenségnek a fenti és a lenti irányban?"

– "Nem lehetséges, minden világok által tisztelt."

– "Éppen így lehetetlen Subhuti, ama áldást és érdemet fölmérni, amelyet egy Bodhisattva-Mahasattva learathat akkor ha minden befolyástól mentesen gyakorolja a felebaráti cselekedeteket. Ezt az igazságot kell mindennek előtt magatokévá tennetek."

A Buddha így folytatta:

– "Mit gondolsz Subhuti, ha egy tanítvány kincseket (aranyat, ezüstöt, lapislazulit, krisztályt, achátot, vörös gyöngyöket és karneolt) ajándékozna el, annyit amennyi elegendő volna a háromezer világ megtöltéséhez, vajjon ezáltal jelentős áldás és érdem birtokába jutna?"

– "Igen uram, biztos ezáltal nagy érdemeket szerezhethetne."

– Amennyiben Subhuti, egy ilyen áldás vagy érdem valamelyes valósággal bíró volna, ha más is volna mint pusztá elnevezés, úgy a Tathagata e szavakat "áldás és érdem" nem használta volna!"

– "Hogyan vélekedsz Subhuti, számosak-e azon atomok, amelyekből a világ áll?"

– "Igen Uram, valóban igen számosak."

– "Subhuti, a Tathagata azt állítja, hogy ezek az atomok a valóságban nem azok, amiknek neveztetnek, azokat csupán "atomok" névvel ruházzák föl. Továbbá azt tanítja a Tathagata, hogy a világ nem egy valóságos világ, az csupán "világnak" nevezetik.

– "Subhuti, ha egy jó és jámbor férfiú vagy egy asszony a felbaráti szeretet szellemében életét oly sok emberöltőn keresztül, mint amennyi homokszem található a háromezer világban, fölláldozta volna és egy másik tanítvány ezzel szemben ezen tanításoknak csak egy rövid szakaszát tanulmányozta volna és utasításait követné, azt másoknak megmagyarázná, úgy ez utóbbi érdeme az előbbinek sokszorososa volna".

- "Hogyan vélekedsz Subhuti, ha valaki a három-ezer világmindenséget a hét fajta kincssel tölténé meg, úgy ezáltal birtokába jutna a Nagy Áldásnak és Nagy Érdemnek?"

- "Valóban Uram, mivel amit Urunk az 'Áldás és érdem' szóval jelölt az nem vonatkozik valamely objektív értékre és mennyiségre, ő mindezt csupán relatív értelemben gondolta."

A Buddha így folytatta:

- "Ha valaki ezzel szemben eme tanításnak csupán négy sorát tanulmányozza, azt megérti és másoknak is megmagyarázza, úgy ez utóbbi érdeme az előbbinek sokszorsa volna. És miért? Mivel e tan segítségével érték el a Buddhák az Anuttára-samjaksambodhit és tanaik eme íráson alapszanak. De amennyiben Subhuti én ezekről a Buddhákról és Dharmákról szóltam, vissza kell vonjam szavaimat, mivel nem léteznek sem Buddhák sem Dharmák."

- Buddha imigyen folytatta:

- "Ha egy Bodhisattva-Mahasattva az Anuttara-samjaksambodhi elérésére törekszik, úgy föl kell adjon minden ragaszkodást, amely összeköt az érzéki jelenségek megkülönböztetéseivel és föl kell keltse magában a Hasonlíthatatlan Megvilágosodás eszméjét; szellemét távol kell tartsa az olyan fogalom alkotásoktól, amelyeket a jelenségek-világa teremtet, mint a hang, az illet, az ízlelés, a tapintás, mint valamennyi megkülönböztetés, amely ezeken nyugszik."

A szellemet nyugtalanítják ezen érzéki fogalmak megkülönböztetése és az ezekből következő új fogalmak és ha a szellem nyugtalan úgy téves képzetek rabja lesz, mint amilyen a személyiség és annak kapcsolata más személyiségekhez.

Ez okból figyelmeztette a Tathagata a Bodhisattva-Mahasattvákat mindenkor arra, hogy a részvét gyakorlása közben ne engedjék magukat befolyásoltatni a jelenségek önkényes fogalmaitól amilyen a látás, hallás, stb.

A szellemet szabadabbá kell tenni minden felkelő gondolattól. Ha a szellem valamitől függő úgy nélkülözi a támasztékot. Ez okból tanította a Buddha, hogy egy Bodhisattva szelleme ne tekintse alapul a jelenségeket, ha részvétet kíván gyakorolni.

Amennyiben Subhuti a Bodhisattvák más lények üdvé érdekében irgalmat gyakorolnak, úgy azt ezen a módon tegyék.

Amint azt a Tathagata magyarázta: hogy a jellemző nem jellemző, éppen úgy azt is tanítja, hogy a lények a valóságban nem élőlények.

Nem kevésbé Subhuti, a Tathagata minden tanításai igazak, alapvetőek és változatlanok, azok nem túlzottak, nem gögből fakadóak és nem üresek.

Az igazság, amit a Tathagata közöl nem nevezhető sem realisnak sem nem-realisnak.

Subhuti, ha egy Bodhisattva irgalmat gyakorol egy olyan szellemmel, amely forma-fogalmakhoz ragaszkodik, úgy sötétségben tapogatódzó emberhez hasonlítható; viszont egy Bodhisattva aki irgalmat gyakorol egy olyan szellemmel, amely ment a forma-fogalmak kötöttségeitől, olyan emberhez hasonlatos, aki nyitott szemekkel fényes reggelen mindeneket tisztán lát.

Subhuti, ha az eljövendő időkben jómbor férfiak és asszonyok alkalmat nyernek arra, hogy ezen írást elolvassák, tanulmányozzák és magyarázzák, ezeket a Tathagata a Buddha-szeme segítségével látni fogja és ezek közül mindegyik megszámlálhatatlan és megmérhetetlen érdem gyümölcsének birtokosa lesz.

AZ ODAADÓ JÓSÁG TÖKÉLETESSÉGE

(Sila Paramita)

— "Subhuti, ha egy tanítvány indíttatva érzi magát arra, hogy anyagi javakat adományozzon felebaráti szeretetből, habár az Odaadó Jóság Sila Paramitáját gyakorolná is, amiért is emlékeznie kell arra, hogy nem tehető önkényes megkülönböztetés a tulajdon személyiségek és mások személyisége között és ezekből nem csupán az által gyakorolja a felebaráti szeretetet, hogy anyagi javakat adományozzon, de ajándékozza egyúttal a jóság és az együttérzés odaadó jóságát is. A jóság gyakorlása következtében egy tanítvány hamarosan elérheti az Anuttára-samyak-sambodhit.

— "Viszont Subhuti, ami a jóságra vonatkozik, amit említettem, úgy a Tathagata nem azt érti, hogy a tanítvány az adományok ajándékozása közben szellemében felszállni engedjen gondolatokat a jóságról, mivel a jóság csupán egy elnevezés és ezért indíték nélkül kell fakadjon."

- "Subhuti, ha valaki oly tömegű alamizsnát osztana is ki mint amilyen hatalmas a Sumeru-hegy, vagy amilyen nagy a tömege a háromezer világmindenségnek, úgy érdeme kevesebb volna olyan valaki érdeménél, aki a Tökéletes Transzcendentális Bölcsességnek akár csak négy sorát tanulmányozta, azt emlékezetében tartja és másoknak is megmagyarázza. Eme utóbbi érdeme annyival volna nagyobb az előbbi érdemnél, hogy összehasonlítást a kettő között nem is lehetne tenni."

- "Ne gondold Subhuti, hogy a Tathagata azt gondolja magában: minden lényt nekem kell megváltanom. Ne tőrj meg szívedben ilyen gondolatokat. És miért nem?"

Mivel a valóságban nincsenek lények akiket a Tathagatának kellene megváltania. Ha volnának olyan lények, akiket a Tathagatának kellene megváltania, úgy a Tathagata szellemében olyan önkényes gondolatokat ápolna, mint: tulajdon személyiség, más személyiségek, élőlények és egy elkülönült én (univerzális-én).

Subhuti, még hogyha a Tathagata önmagáról szól is, úgy ez esetben sem ápol ilyen önkényes gondolatokat. Csak földi, emberi lények gondolnak egy bizonyos személyiségre, mint tulajdon birtokukra.

Subhuti, még az a kifejezés is "földi-lény", amint azt a Tathagata használja, nem jelenti azt, hogy ilyenek léteznek, mivel ez nem más mint pusztá elnevezés."

- "Subhuti, ha egy tanítvány a hétféle kincs oly tömegét is ajándékozná el, amely elég volna ahhoz, hogy olya sok világot töltsön meg mint, amennyi homokszem a Gangesben van, míg egy másik tanítvány fölismerné azt, hogy a dolgok lényegét nélkülözők és ezáltal elérné a tökéletes személytelen odaadást, úgy eme önzetlen tanítványnak több érdeme volna, mint amannak, aki csupán jótékonytágot gyakorolt.

És miért?

Mivel a Bodhisattva-Mahasattvák érdemeiket nem tekintik önön tulajdonuknak."

Subhuti ezek után a következő kérdéssel fordult a Magasztoshoz:

- "Mit jelentenek e szavak: a Bodhisattva-Mahasattvák érdemeiket nem tekintik saját tulajdonuknak?"

A Magasztos így válaszolt:

- "A Bodhisattvák akik érdemeket szereznek nem bilincseltetnek le a jutalom vágyától. Ebből következik, hogy érdemeiket nem tekintik tulajdonaiknak, hanem a lények tulajdonának."

AZ ALÁZAT ÉS TÜRELEM TÖKÉLETESÉGE

(Kshanti Paramita)

- "Mit gondolsz Subhuti, feltéve, hogy egy tanítvány elérte a Sotapanna (a folyamba belépett) fokozatot, tehetne ez egy olyan önkényes kijelentést, mint 'én beléptem a folyamatba'?"

Subhuti így válaszolt: "Nem Uram." És miért? 'A folyamatba belépni' nem más mint pusztá megjelölés. Egy olyan tanítványt aki a formára, hangra, szagra, ízlelésre és tapintásra már nem figyelmez, neveztetik a 'folyamba belépettnak'."

- "Hogyan vélekedsz Subhuti, feltéve, hogy egy tanítvány elérte a Sakadagami (egyszer visszatérő) fokozatot, tehetne ez egy olyan önkényes kijelentést, mint 'én elértem a Sakadagami fokozatot'?"

- "Nem Uram, és miért? 'Egyszer visszatérő' pusztá megjelölés. Nem létezik a létbe való belépés, sem onnan való kilépés. A tanítvány aki ezt fölismerte neveztetik 'egyszer visszatérőnek'."

- "Mit gondolsz Subhuti, feltéve, hogy egy tanítvány elérte az Anagami (nem-visszatérő) fokozatot, tehetne ez egy olyan önkényes kijelentést, mint 'én elértem az Anagami fokozatot'?"

- "Nem Uram, mivel az Anagami fokozat azt jelenti, hogy ő nem fog visszatérni, de szigorúan véve egy olyan lény, aki e fokot elérte soha nem kérkedhet ezzel, és éppen ez okból neveztetik Anagaminak."

- "Mit gondolsz Subhuti, feltéve, hogy egy tanítvány elérte az Arhat (szent) fokozatot, felmerülhetne egy ilyen lény szellemében az az önkényes

megállapítás, hogy 'én Arhat vagyok'?"

- "Nem Uram, mivel a valóságban nem létezik olyasmi, mint szentség. Ha egy tanítvány a megvilágosodásnak egy ilyen fokát elérve olyan önkényes megállapítást tenne: én Arhat vagyok, úgy ezt követően az is fölmérülne benne, hogy van saját személyiség, vannak más személyiségek, lények és univerzális-én. Ő Uram, te azt mondtad, hogy én átéltem a 'Nem-megállapítás' Samadhiját és ezzel elértem azt ami emberileg elérhető, Arhat vagyok tehát. Ha szellememben viszont felkelni engedném azt a gondolatot - Arhat vagyok, ment minden vágyakozástól - úgy az én Uram nem jelenthetné ki, hogy Subhuti a béke és a csönd élvezője. A valóságban nekem ily elképzeléseim nem voltak és ezért az én Uram elmondhatja: Subhuti a béke és a csönd élvezője."

- "Hogyan félekedel Subhūti, am kor a Tathāgata egy korábbi létformájában Dīpankara Buddhával volt együtt, részesült-e akkor egy bizonyos különleges tanításban, vagy eltért-e a Jó Törvény követésekor valamilyen fokozatot, amelynek következtében később Buddha lett?"

- "Nem Uram, amikor a Tathāgata a Dīpankara Buddha tanítványa volt nem részesült egy bizonyos különleges tanításban és a Jó Törvény követésekor nem ért el valamilyen fokozatot."

- "Mit gondolsz Subhūti, megszépítik-e a Bodhisattva-Mahasattvák ama Buddha-birodalmakat, amelyekbe betérnek?"

- "Nem Uram, mivel a 'Buddha-birodalmak megszépítése' kifejezést önmagában ellentmondás; ha úgy is a Buddha-birodalmak bárminő módon is megszépíthetők volnának, úgy nem volnának Buddha-birodalmaknak nevezhetők. Ez okból a 'Buddha-birodalmak megszépítése' kifejezés nem más mint puszta megjelölés."

- A Bodhisattva-Mahasattvák tiszta és világos szellemet kell kifejlesszenek, amely független formáktól, hangoktól, illatoktól, ízekből, tapintástól és bármi más tulajdonságtól. Szellemi képességeket természetesen módon kell használniuk és mentesek kell maradjanak minden előítélettől."

- "Subhūti, feltéve, hogy egy ember oly hatalmas testtel bírna mint a Sumeru-hegy; mit gondolsz joggal volna e test "nagynak" nevezhető?"

- "Valóban Uram, mert amit Urunk az 'emberi test nagysága' kifejezés alatt ért, azt nem korlátozza semmiféle önkényes fogalom és így joggal nevezhető 'nagynak'".

- "Subhūti, a Tathāgata azt is tanítja, hogy a Türelem Tökéletessége nem jelenti a Türelem Tökéletességét, mivel ez csupán puszta megjelölés. És miért van ez így? Midőn egy korábbi létformámban Kalinga herceg az eleven húst szabdaltatta le tagjaimról, még akkor is mentes maradtam ily gondolatoktól, mint: személyiségem, mások személyisége, lények és univerzális-én. Mert ha lettek volna ily önkényes gondolataim, midőn e szenvedéseken át kellett mennem, úgy óhatatlanul a türelmetlenség és a gyűlölködés rabjává váltam volna.

Ezenkívül Subhūti, jól emlékszem, hogy ötszáz utolsó létformámban aszkéta voltam aki a türelmet gyakorolta; e korszakokon keresztül is mentes voltam az önkényes megkülönböztetésektől személyiségemre vonatkozóan."

- "És ezen kívül Subhūti, vannak a tanítványok között olyanok akiknek Karmája még nem jutott nyugvópontra, akik emiatt előző létformáik során elkövetett hibákat kell jóvá tegyék, alacsonyabb sorban kell szenvedjenek. Ha ezek eme írást komolyan és bizakodóan tanulmányozzák, a tanításait követik és emiatt az emberektől megvetést kapnak, úgy Karmájuk azonnal beérik és egyik pillanatról a másikra elérhetik az Anuttara-samyak-sambodhit.

- Subhūti, én jól emlékszem a mérhetetlen messziségben nyugvó múltra, Dīpankara Buddha korára. 84.000 milliárdnyi és sok milliónyi Buddha létezett és én mindezeknek áldoztam és szolgáltam anélkül, hogy egyetlen hibát is követtem volna el. Ha viszont valaki képes arra, hogy eme írást tanulmányozza, emlékezetében megtartsa és másoknak is megmagyarázza, úgy az áldás amely e tevékenység révén fakad nagyban felül fogja múlni ama áldást amelyet én ama sok Buddhák szolgálatában szereztem; nem teszi ki a századrészét, nem az ezredrészét, kevesebb mint egy milliárdhoz, sőt megszámlálhatatlan milliárdokhoz."

- "Subhūti, ellentétben azzal amit néked mondtam, tudni illik a fölmérhetetlen áldással kapcsolatban, amelyet komoly tanítvány szerezhet aki eme írást tanulmányozza, tanait követi és azok szerint él ebben az utolsó korszakban, azt is közölnöm kell veled, hogy valószínűleg lesznek oly tanítványok is akik eme tanítás hallattára szellemükben megzavarodnak és hinni nem képesek.

- Subhūti, emlékezzél arra, hogy éppen miként eme írás tartalma fölülmúlja az emberi gondolkodást, úgy tanulmányozásának hatása, az abból fakadó érdem is fölmérhetetlen és kimeríthetetlen.

AZ ERŐ TÖKÉLETESSÉGE

(Virīyā Pāramitā)

— "Mit gondolsz Subhūti, ha oly sok Ganges-forrás léteznék mint amilyen sok homokszem van a Gangesban, nagy volna-e a források száma?"

— "Igen Uram."

— "Feltéve Subhūti, hogy e sok forrás léteznék, mily hatalmas volna e forrásokban lévő homokszemek száma! Ha egy jó és jámbor férfiú vagy asszony a hétféle drágaság oly tömegét ajándékozná el mint eme homokszemek, az ebből származó érdem nagy volna-e?"

— "Nagy volna Uram."

— "Ha egy másik tanítvány viszont eme írás egyetlen szakaszát a tanulmányozás után követné és másoknak is megmagyarázná, úgy az ebből fakadó érdem sokkal nagyobb volna."

— "És tovább Subhūti, ha egy tanítvány eme írás egyetlen szakaszát bárhol is tanítaná, úgy ez a hely szent volna, ezt a helyet emberek, istenek és szellemek oly tiszteletben tartanák mintha szent-séges pagoda volna! És milyen szent volna e hely akkor ha egy tanítvány e tanítások egészét tanulmányozná és követné!"

— Biztosítalak Subhūti, hogy egy ilyen tanítvány elérné az Anuttara-samyak-sambodhit és ama hely ahol eme írást tiszteletben tartanák oltár volna, amely a Buddha vagy tanítványai részére emeltett."

— "Ha egy jó és jámbor tanítvány Subhūti, egy férfiú vagy egy asszony az irgalom gyakorlása közben törekvésében kész volna életét reggel, délben és este fölláldozni, vagy akár oly sok alkalommal, mint ahány homokszem a Gangesben létezik mérhetetlen időközön át, érdeme vajon nagy volna?"

— "Valóban nagy volna Uram."

— "Feltéve Subhūti, hogy egy másik tanítvány teljes odaadással tanulmányozná ezt az írást és követné tanításait, az ő érdeme sokkal nagyobb volna. És ha ismét egy másik tanítvány eme írás tanulmányozásán és a tanítások követésén kívül azt másoknak is megmagyarázná, leírná és terjesztené, úgy ez utóbbi érdeme még nagyobb volna."

— Más szavakkal Subhūti, ez az írás erényt és erőt rejt magában; oly erényt és erőt amely fölmérhetetlen, határtalan és kimondhatatlan. A Tathāgata ezt az írást csak oly tanítványoknak szánja akik komolyan és kitartással törekcszenek az Anuttara-samyak-sambodhi teljes megvalósítására, akik a részvét Bodhisattva fokát elérik, akik a Mahāyāna fiai.

— Amennyiben a tanítványok képesek lesznek ezt az írást szorgalommal és odaadással tanulmányozni és tanításait követni, azt másoknak megmagyarázni és széles körben terjeszteni, úgy a Tathāgata fel fogja ismerni és segíteni fogja őket; határtalan érdemeket fognak ezek szerezni maguknak, mérhetetlen és fölfoghatatlan érdemet.

— Az ily tanítványok az odaadó részvét terhét együtt viselik a Tathāgatával és ezek jutalma lesz az Anuttara-samyak-sambodhi.

— És miért Subhūti? Mivel az olyanok akik vigasztalást találnak a határolt tanításokban, akik a személyiség, énség, a lény és egy elkülönült személyiség (univerzális-én) fogalmait fönntartják. alkalmatlanok eme írás tanulmányozására, a tanítások

követésére, a tan előadására és magyarázására.

— Subhūti, ahol ez az írás föllelhető ott istenek, emberek és szellemek tiszteletüket fogják nyilvánítani, mert udjad, hogy az a hely szent, mint egy templom; e helyet mindenki tiszteletteljes meghajlás kíséretében kerülje meg, díszitse virággal és égessen ott tömjént."

AZ ELMÉLYEDÉS TÖKÉLETESSÉGE

(Dhyāna Pāramitā)

— Subhūti így szavakkal fordult a Magasztoshoz:

— "Feltéve Uram, hogy egy jó és jámbor tanítvány, férfiú vagy asszony a tökéletes megvilágosodáshoz szeretne eljutni, mily módon csöndesítse el szellemét, hogy uralkodjék szállongó gondolatain és hogyan csitítsa el mohó vágyait?"

— "Subhūti, minden jó és jámbor tanítvány aki szellemét az Anuttara-samyak-sambodhi elérésére összpontosítja, csupán egyetlen gondolatra figyelmezzon, növetesen erre: Ha ezt a legmagasabbrendű, tökéletes bölcsességet elértem, úgy azon fogok igyekezni, hogy minden lényt elvezessek a Nirvāna örök békéjéhez. Ha ez a fogadalom őszinte, úgy a lények mintha már meg is volnának szabadítva. És tovább Subhūti: ha a teljes igazság megvalósítatott, úgy fölismerné azt, hogy soha egyetlen lény sem szabadított meg.

— És miért Subhūti? Amennyiben a Bodhisattva-Mahāsattvák szellemükben olyan önkéntes fogalmakat ápoltak volna, mint önön személyiség, más személyiségek, lények és univerzális-én, úgy nem volnának Bodhisattva-Mahāsattváknak nevezhetőek.

— És mit jelent ez Subhūti? Azt jelenti, hogy nincsenek megszabadítandó lények, hogy nincsen saját személyiség amely gyakorolhatná az Anuttara-samyak-sambodhi elérését.

— Mit gondolsz Subhūti? midőn a Tathagata együtt időzött Dīpankara Buddhával, föl engedett-e magában kelni bármily önkényes gondolatot a Dharmára vonatkozóan, amely az Anuttara-samyak-sambodhi intuitív

elérését számára biztosította volna?"

— "Nem Uram, ha helyesen értelmezem, úgy nem létezett semmilyen formula, amelynek segítségével a Tathāgata az összehasonlíthatatlan Megvilágosodást elérhette."

— "Igazad van Subhūti (A valóságban nem létezik ilyen formula, amelynek segítségével a Tathāgata az összehasonlíthatatlan Megvilágosodás tökéletességét elérte. Ha lett volna ilyen formula Subhūti, Dīpankara Buddha nem jóslhatta volna meg reám vonatkozóan: —" Az eljövendő időkben egy Shākyamūni nevű Buddha fog megjelenni."

— És miért Subhūti? Ez annyit jelent, hogy amit én elértem az nem valami határolt és önkényes, ami Anuttara-samyak-sambo-dhinak nevezhető, hanem Buddháság, amelynek lényege azonos mindenek lényegével és amely univerzális, fölfoghatatlan és kieméríthetetlen.

— Feltéve Subhūti, hogy volna egy olyan tanítvány aki azt mondaná, hogy a Tathāgatának birtokában van egy olyan formula, amelynek segítségével elérhető az összehasonlíthatatlan Megvilágosodás, úgy én azt mondom néked Subhūti, hogy ilyen formula nem létezik, nincs olyasmi, aminek segítségével a Buddha a célját elérte.

— Subhūti, a Buddháság, amelyet a Tathāga elért mindkettő: azonos az Anuttara-samyak-sambodhi-val és nem azonos azzal.

— Mindez csak módot ad arra, hogy kifejezhessük gondolatainkat: hogy minden dolgok jelenségei ugyanazon "olyanságból" származóak mint a Buddháság és az Anuttara-samyak-sambodhi; hogy az sem nem reális, se nem irreális, hanem minden jelenségekkel együtt az ürességben és a csöndben létezik, fölfoghatatlanul és fölmérhetetlenül.

— Ezért mondom néked Subhūti, hogy a Dharma soha nem lelhető fel a jelenségek önkényes fogalmaiban, bármily univerzális volna is a fogalom. Ez okból neveztetik Dharmának és ezért nincsen semmi más ami a Dharmához fogható volna.

— Vedd úgy Subhūti, mintha az emberi test nagyságáról beszélénk, mit értenél ez alatt?

— "Azt érteném, hogy a Buddha nem az emberi test jelenségvoltának önkényes fogalmát érti, hanem hogy szavainak képletes értelme van. Nem "nagy testről" van tulajdonképpen szó, mivel ez csupán egy puszta elnevezés."

— "Ez ugyanaz Subhūti, mint amikor a Bodhisattva-Mahāsattvák így beszélnek: "Meg akarunk szabadítani minden lényt". Ha eközben önkényes fogalomalkotások rabjai, ha szellemükben számos lény fogalma kap helyet, ha szellemükben számos lény fogalma kap helyet, úgy nem méltóak arra, hogy Bodhisattva-Mahāsattváknak neveztessenek.

— És miért Subhūti? Az igazi ok amiért a Bodhisattva-Mahāsattva nevet megérdemlik éppen az, hogy az ilyen önkényes fogalomalkotásoktól mentesek. A Tathāgata tana ment minden ilyen önkényes fogalomtól, mint: személyiség, mások személyisége, lények és univerzális-én."

— Ha egy Bodhisattva így beszélne: 'Dísz lesznek a Buddh Birodalomnak', úgy méltatlan volna, hogy Bodhisattva-Mahāsattváknak neveztessék.

— És miért? Mert a Tathāgata nyomatékosan figyelmeztetett arra, hogy amennyiben egy Bodhisattva ilyen kifejezéseket használ úgy szellemében nem ápolhat önkényes, jelenségekkel összekötött gondolatokat; az ilyen kifejezések nem mások mint puszta elnevezések.

— Subhūti, csak azok érdemlik meg a Bodhisattva-Mahāsattva nevet, akiknek fölfogóképessége elég mély ahhoz, hogy megérthessék a Tathāgata kétszeres-értelenségének tanát? akik behatolnak a dolgok és az élőlények létébe és akik ennek jelentőségét tisztán fölismerik."

- "Hogyan vélekedel Subhuti, birtokolja-e a Tathagata az emberi szemet?"

- "Igen Uram így van."

- "Birtokolja a Tathagata a mennyei szemet?"

- "Igen Uram így van, különben nem volna Buddha."

- "Birtokolja-e a bölcsesség-szemét?"

- "Igen Uram, birtokolja."

- "Birtokolja-e a Tathagata a transzcendentális bölcsesség szemét?"

- "Igen Uram, birtokolja."

- "Birtokolja-e a Tathagata a mindentudás Buddha-szemét?"

- "Igen Uram, birtokolja."

- "Birtokolja-e a Tathagata a mindentudás Buddha-szemét?"

- "Igen Uram, birtokolja."

- "Mit gondolsz Subhuti, amikor a Ganges homokszemeiről szóltam, valóban homokszemekre gondoltam?"

- "Nem Uram, te csupán ezt a nevet használtad."

- "Amennyiben olyan sok Ganges-fórrás léteznék, mint amennyi homokszem a Gangesban van és ha annyi Buddha-birodalom léteznék, mint amennyi ezeknek a homokszemeknek száma, számos Buddha-birodalom léteznék?"

- "Igen Uram számos."

- "Halljad Subhuti, ebben a számtalan Buddha-birodalomban mindenféle fajta lény lakozik akiknek különböző mentalitásuk és különbözőek a fogalmaik; ezeket mind ismeri a Tathagata, de szellemében egyikre vonatkozóan sem kél önkényes fogalomalkotás;

csupán fölmerültek tudatában.

Ezen számtalan fogalom-halmazoknak, amelyek elképzelhetetlen idők óta léteznek, amelyek a jelenben léteznek és amelyek a soha nem végződő jövőben is létezni fognak, egyike sem ragadható meg."

— Amennyiben Subhuti, egy jó és jámbor tanítvány, férfiú vagy asszony a háromezer hatalmas világrendszer megragadná, azokat finom porrá örlné és a port az ürbe szerteszórná, vajjon bírna-e szétszort por valamilyen fajta individuális egzisztenciával?"

— "Igen Uram! Mint finom, mindenüvé szétszórt por bírna egy relatív egzisztenciával, de olyan értelemben mint ahogyan a Buddha szavait értelmezte, nem bírna semmiféle egzisztenciával — a szavaknak ugyanis csak képletes értelmük van. Ellenkező esetben a szavak az anyag létének hitét föltételeznék, egy független létet, egy önmagában fönnálló létezést, ami viszont nem áll. És távolabbról, Ó Uram, ha a Tathagata a háromezer hatalmas világmindenségről beszél, úgy ez csupán egy bizonyos kifejezőmód, és semmi más. És miért? Amennyiben a háromezer hatalmas világmindenség a valóságban léteznék, úgy realitásuk csak kozmikus egységben állna, Akár finom por, vagy hatalmas világmindenség, mit jelenthet ez? Csupán a kozmikus egység legmagasabbrendű eszenciája tekintetében hivatkozhat arra a Tathagata joggal."

— "Bárha Subhuti, az emberi lények mindenkor önkényes fogalmakat és nézeteket vallottak az anyagra és a nagy univerzumokra vonatkozóan, mégis e fogalmak nem bírnak valóságos alappal — nem mások mint a halandó illúziói. Még ha ' kozmikus egységről ' beszélünk is az végeredményben valami ' fölmérhetetlen. '

— "Amennyiben Subhuti, valamelyik tanítvány azt állapíthatná meg, hogy a Tathagata tanításai során mindenkor tulajdon személyiségére, mások személyiségére, lényekre és univerzális-énre utal, az ilyen tanítvány vajjon megértette-e tanításaim lényegét?"

— "Nem Uram, az ilyen tanítvány a Tathagata tanainak lényegét nem értette meg, mivel a Magasztos megmagyarázta, hogy a tulajdon személyiség, a mások személyisége, lények és univerzális és fogalmi nem foghatók föl mint valóságosak — ezek a kifejezések nem mások, mint elnevezések. Csupán ilyen értelemben használhatóak: ideák, határolt igazságok és dharmák nem bírnak több realitással, akár az anyag és a jelenségek. Amennyiben Subhuti, a tanítványok az Anuttára-samjak-sambodhi elérése céljából megkezdik gyakorlataikat, úgy föl kell ismerjék, el kell fogadják és tudniuk kell, hogy a dolgok és a dharmák nem valóságosak és ezért szellemükben nem szabad megtérniök az önkényes fogalmakat."

— "Amennyiben Subhuti, egy tanítvány számtalan világokat töltene meg a hétféle drágasággal és azokat alamizsnaként kiosztaná és ezzel szemben egy másik tanítvány, férfiú vagy asszony a megvilágosodás elérésének igyekezetében komolyan és odaadóan tanulmányozná eme írásnak csupán egyetlen szakaszát, azt magáévá tenné és másoknak is megmagyarázná, úgy ezen utóbbi tanítvány érdeme jelentősen nagyobb volna.

— Hogyan lehetséges Subhuti eme írást másokkal megértetni anélkül, hogy közben önkényes fogalmakat ápolnánk dolgokról, jelenségekről és dharmákról? Ez csak abban esetben lehetséges, ha közben a szellem az "olyanság", a Tathagataság tökéletes nyugalmi állapotban időzik. És miért? Mivel minden önkényes fogalom az anyagra, jelenségekre és az okozó faktorokra vonatkozóan, minden idea és mind az ami ezekkel kapcsolatban van nem más mint fantom, buborék, álom, árnyék, olyan mint a muló harmat vagy a nyári felhő villáma. Minden komoly tanítvány tekintsen ezért ilyen módon a szellem tevékenységére és jelenségeire és időzzön odaadóan szelleme üres, nyugalmi állapotában."

A BÖLCSESSÉG TÖKÉLETESSÉGE

(Prajna Paramita)

— "Hogyan vélekedsz Subhuti, elért-e valami olyasmit a Tathagata ami Anuttara-samjak-sambodhi-nak volna nevezhető? Megvalósította-e Tathagata a tökéletes, hasonlíthatatlan Megvilágosodást? Tanított-e valaha is ilyesmit?"

— Subhuti így válaszolt: Ha helyesen értelmeztem a Tathagata szavait úgy nem létezik olyasmi, mint Anuttara-samjak-sambodhi és a Tathagata sem taníthat valamiféle Dharmát. És miért? Az igazságot nem lehet megfogalmazni, tökéletes és hasonlíthatatlan Megvilágosodásnak nevezni: azon dolgok, amelyeket a Tathagata tanít a végeredményben valóságos természetűek tekintve fölfoghatatlanok és fölmérhetetlenek; nem mondhatjuk, hogy vannak és nem mondhatjuk azt sem, hogy nincsenek, nem jelenségek és nem nem-jelenségek. Mit jelent ez? Ez azt jelenti, hogy a Buddhák és a Bodhisattvák nem valamilyen merev tan segítségével érték el a Megvilágosodást, hanem egy intuitív folyamat révén, amely spontán és természetes út. Ez a kimondhatatlan principium a bölcsek különböző módszereinek alapja."

- "Mit gondolsz Subhuti, viseli-e a Tathagata a nagy emberek harminckét ismertető-jelét?"

- "Igen Uram, a Tathagata e jelekből ismerhető föl."

- "Ha ez így volna Subhuti, úgy a Chakravartin, a Világ Királya is a Tathagata közé számítható volna, hiszen ő is viseli a testi tökéletesség harminckét ismertető-jelét."

- Ezek hallatára Subhuti így válaszolt: "Ha jól értettem a szavaidat ó Uram, a Tathagatát nem csupán a fizikai tökéletesség harminckét ismertető-jele jellemzi."

- A Buddha így válaszolt:

- "Aki az alakban keres,
aki a hangokban keres,
téves ösvényen jár az;
az ilyen a Tathagatát föl nem
ismerheti."

- "Mit gondolsz Subhuti, fölismerhető-e a Tathagata anyagi ismertető-jelek révén?"

- "Nem Uram, a Tathagata anyagi ismertető-jelek révén nem ismerhető föl. És miért? Mivel a Tathagata azt mondotta, hogy az anyagi ismertető-jelek a valóságban nem anyagi ismertető-jelek. Fizikai megjelenésének jelensége nem azonos azzal ami a Tathagata a valóságban."

- "Igazad van Subhuti, ahol anyagi ismertető-jelek vannak ott tévedés is van. Aki fölismeri azt, hogy az anyagi ismertető jelek a valóságban nem ismerhető-jelek az fölismeri a Tathagatát. A fizikai megjelenés jelensége csupán illúzió. Csak ha a tanítvány ezt fölismerte akkor lelheti föl a valóságos Tathagatát."

- "Mit gondolsz Subhuti, fölfoghatja-e valaki a Tathagata személyiségét és a fizikai tökéletesség harminckét ismertető-jelét?"

- "Nem Uram, a Tathagata eme harminckét ismertető-jel révén nem fogható föl, nem ismerhető meg. És miért? A Tathagata a harminckét ismertető-jelről kijelentette, hogy azok nem ismertető-jelek, és ezekből csupán megjelölésképpen neveztetnek harminckét ismertető-jelnek."

- "Amennyiben Subhuti, egy tanítvány azt mondaná, hogy a Tathagata most jó vagy távozik, leül vagy lefekszik, úgy nem értette meg azt amit most tanítok.

És miért? Mivel az a szó, hogy Tathagata annyit jelent, mint 'aki úgy jött és úgy távozott'; a valóságos Tathagata azonban sohasem jó valahonnan és soha nem távozik valahová. A Tathagata kifejezés tehát csupán elnevezés."

— "Subhuti, mit gondolsz fölismerhető-e a Tathagata valamilyen testi vagy szellemi ismertető-jel révén?

— "Nem Uram, ez nem lehetséges. És miért? Mivel a formák jelenségei nem elégségesek ahhoz, hogy a Buddhaságot kifejezzék. Közönséges kifejezés vagy útmutatás lehet csupán minden, ami a kifejezhetetlenre vonatkozik."

— "Mit gondolsz Subhuti, fölismerhető-e a Tathagata valamely transzcendentális átváltozás révén?"

— "Nem Uram, a Tathagata valamely transzcendentális átváltozás révén nem ismerhető fel. És miért? Mivel az amit a Tathagata a 'transzcendentális átváltozás' kifejezéssel jelöl, nem más, mint szűkség-kifejezés. Még a legmagasabbrendű Bodhisattva-Mahasattvák is képtelenek arra, hogy akár intuitív módon is megvalósítsák azt ami teljességgel fölmerhetetlen."

— "Ne hidd Subhuti, hogy a Tathagata a tökéletes Megvilágosodást a Harminckét fizikai ismertető-jel, a fizikai tökéletesség révén érte el. Ennek elérését a Tathagata nem amannak révén valósította meg. Másrészt Subhuti, ha oly gondolat merülne föl benned, hogy valaki akiben a tökéletes Megvilágosodás dereng, hogy minden jelenség és fogalom elvetendő — nem szabad így gondolkodnod. És miért? Mivel egy tanítvány a tökéletes Megvilágosodás elérésére irányuló igyekezet közben nem támaszthat olyan önkényes gondolatokat, mint a fogalmak megragadása vagy elvetése."

Ezután így figyelmeztette a Buddha Subhuti:

— "Ne gondold Subhuti, hogy a Tathagata szellemében mérlegel: a Dharma kihirdetése céljából tanítási módszert kell alapítanom. Soha nem szabad így méltatlan gondolatokat táplálnod. És miért? Mivel ha egy tanítvány ilyen gondolatot táplálna úgy nem csupán a Tathagata tanításait értette félre, hanem azt rágalmazná is. Ezen felül amit az imént 'tanítási módszerként' említettem értelmetlen dolog, mivel az igazság nem téphető izek-re, de egy bizonyos tanítási módszer keretei között össze nem rakható. A szavakat csak mint szükségmegoldást alkalmazhatjuk."

Ezek hallattára a tiszteletre méltó Subhuti így szavakkal fordult a Magasztoshoz: — "Ó Uram, ha az eljövendő időkben a véletlen folytán lények e tanításról hallanak, vajjon szellemükben fölébred-e a bizalom és a hit?"

— "A Buddha így válaszolt: — Miért van Subhuti, hogy bensődben még mindig önkényes fogalmak kelnek életre? Azok, akikről szólasz, sem lényeknek sem nem-lényeknek nem nevezhetőek. És miért? Mivel a lények, ama élőlények Subhuti nem azok, csupán 'élő-lényeknek' neveztetnek."

Ezután Subhuti ily szavakkal fordult a Magasztoshoz:

— "Ó Uram! Midőn elérted az Anuttara-samjak-sambodhit érezted-e szellemedben azt, hogy nem értél el semmit?"

— "Igy van Subhuti; az Anuttara-samjak-sambodhi elérésekor nem támadt szellemedben önkényes fogalom a Dharmával kapcsolatban, még a legcsekélyebb formában sem. Még az Anuttara-samjak-sambodhi kifejezés sem más mint puszta lenevezés."

- És tovább Subhuti, amit én az Anuttara-samjak-sambodhival elértem az nem más, mint amit mások is elértek. Ez valami ami nem tekinthető sem magasztosnak, sem alacsonyrendűnek, ez valami teljesen független valamely meghatározható vagy önkényes fogalom mint tulajdon személyiség, mások személyiségei, lények vagy univerzális-én."

Subhuti a Buddhához fordult:

- "Ha az eljövendő időkben egy tanítvány a tanról hallani fog, vagy csupán egy részét - egyetlen mondatát - ismeri meg, vajjon szellemében főkél-e a hit?"

- "Ne kételkedjél ebben Subhuti. Még a legtávolabbi jövőendőben is, a Tathagata Nirvanába térése után ötszáz esztendővel is lesznek olyanok akik a kegyes cselekedetek gyakorlása közben eme írás részeihez vagy mondataihoz fogják magukat tartani és szellemüket e tanokat fogják befolyásolni. Tudnod kell azonban azt is, hogy az ilyen tanítványok már régmúlt időkben elplántálták a jó gyökereit, nem csupán egy, kettő vagy öt, de számtalan Buddhák idejében, úgy, hogy amikor eme írás részeit vagy mondatait tanulmányozzák szellemikben azonnal fölbred a bizalom."

- "Subhuti, a Tathagata jól tudja, hogy ama lények akik eme írás részeit, vagy mondatait meghallgatják, ahhoz bizalmat éreznek, mérhetetlen áldás és érdemek birtokába jutnak. Hogy honnan tudom ezt? Mivel ezek a lények olyan önkényes fogalmakat, mint tulajdon személyiség, mások személyisége, lények és univerzális-én, már minden bizonnyal nem táplálnak. Ha ez nem így volna, úgy szellemükben mulhatatlanul föltámadna azok iránt a ragaszkodás és ebben az esetben képtelenek volnának arra, hogy kegyes cselekedeteket vigyenek végbe, vagy előírásokat tartsanak be."

- "Továbbá ezen lények azért is mentesek kell legyenek olyan önkényes fogalmaktól, mint tulajdon személyiség, mások személyisége, lények és univerzális-én, mivel ha ez nem így volna, úgy szellemük mulhatatlanul odakapcsolódhatnék az ilyen relativ ideákhoz."

- Továbbá ezek a lények mentesek kell legyenek olyan önkényes fogalmaktól mint nem-létezés a tulajdon személyiségnek, mások személyiségének, lényeknek és univerzális-énnek. Ha ez nem így volna úgy szellemünk mulhatatlanul odakapcsolódnék az ilyen ideákhoz. Ez okból minden tanítvány, aki az Anuttara-samjak-sambodhi után áhítozik ne csupán azokat a fogalmakat vesse el amelyek a tulajdon személyiségre, mások személyiségére, lényekre és univerzális-énre vonatkoznak, de legyen mentes minden olyan fogalomtól és ideától is amely az elsoroltak nem-létézésére vonatkozik.

- "Miközben a Tathagata tanítása közben állandóan alkalmazza a fentiekre vonatkozó fogalmakat, a tanítványok tartsák eszükben ezeknek nem-valóságos voltát. Arra is emlékezzenek, hogy a Tathagata e fogalmakat az alkalmazásuk során mindenkor csónakhoz hasonlítottta amely azt a célt szolgálta, hogy segítségével a folyó tulsó partja elérhető legyen. Mivel a csónak egy folyón való átjutása után további hasznót nem nyújthat, így mellőzhető. Így ama önkényes fogalmak, amelyek a dolgokra és a dolgok felől támadnak bennünket föl kell adassanak, ha a Megvilágosodás eléretett. És hasonlóképpen föl kell adnunk minden olyan fogalmat is amely a nem-valóságos és nem-létező dolgokra vonatkozik."

- Subhuti miközben figyelmesen hallgatta a Buddha szavait, fölismerte a tanítások lényegét és föl fogta, hogy ez az út vezet a Megvilágosodáshoz. Könnyekig meghatva így szóllott:

- Ó Uram, soha ezelőtt nem értettem meg így a tanítást! Fölnyitottad szemeimet és értem a transzcendentális bölcsességet."

- Ó Uram, amit a jelenségek valóságos értelme felől tanultunk azt nem bír önkényes és határolt jelentőséggel és az alapvető igazság ideáját immár megértjük. Ez a tan, mint mondottad, olyan, mint egy csónak, amely azt a célt szolgálja, hogy a folyó tulsó partját elérhessük. Az alapvető igazság eme ideáját valójában nem egy bizonyos idea, ezért mondja a Tathagata: Az alapvető igazság ideája nem mást mint elnevezés.

- "Szentséges Urunk! Mivel szerencsém van ezt a tant hallani, nem esik nehezemre szellememet arra összpontosítani és és tisztán érteni annak jelentőségeit; szellememben felébred a teljes odaadás. Ha az eljövendő időkben, - öt évszázad elteltével - lesz néhány ember aki hajlandó arra, hogy szellemét e tanokra összpontosítsa és ezzel a Megvilágosodást megvalósítsa, hogy tiszta képet alkosson magának és tiszta hitet támasszon önmagában, úgy ezek az emberek nagy és kiváló tanítványok lesznek. És amennyiben ily tanítványok lesznek, ennek oka az, hogy a kérdéses személy mentes az ilyen fogalom-alkotástól, mint tulajdon személyiség, mások személyisége, lények és univerzális-én. És miért van ez így? Mivel egy önkényes fogalomalkotás esetében, mint amilyen a tulajdon személyiség, a kérdéses tanítvány, olyan valamihez ragaszkodna, ami a valóságban nem is létezik. Ez vonatkozik minden önkényes fogalomra, mint amilyenek a mások személyisége, a lények és az univerzális-én. Ezek mint nem-valóságos értékek. Ha egy tanítványnak sikerül földadni minden

fogalmat, amely a jelenségekre vonatkozik és a jelenségekről kél benne, úgy azon pillanatban maga is Buddha."

A Buddhának igen tetszett ez a válasz és így szólt:

— "Valóban így igaz minden Subhuti. Ha egy tanítvány ezt a tanítást hallja és az se meg nem lepi se meg nem zavarja, úgy tudjad, hogy méltó arra, hogy csodálatra méltó tanítványnak tekintesék."

Subhuti ily szavakkal fordult a Magasztoshoz:

— "Mi legyen eme írás címe, mily címen tiszteljük, tanítsuk és értsük?"

A Buddha így felelt: — Ez az írás viselje a Vajrachchedika-Prajna-Paramita címet. E cím alatt tiszteljék, tanítsák és vizsgálják. Mit jelent e név? Azt jelenti, hogy ha egy Buddha a Prajna-Paramitát megnevezte, úgy nem táplált szellemében egy bizonyos és önkényes fogalmat, e nevet adva. Ez a tanítás oly kemény és éles miként a gyémánt, amely elvág minden önkényes fogalmat és amely a tulsó partra elvezet. Miként vélekedsz Subhuti, vajjon adott-e a Tathagata eme írásban egy bizonyos tanítást?"

— "Nem Uram, a Tathagata eme írásban nem közölt velünk egy bizonyos tanítást."

— A Buddha szavainak hallattára a tiszteletre méltó Subhuti, valamint az összegyülekezett szerzetesek, szerzetesnők és tanítványok, a Devák és angyali lények valamennyien igen örvendeztek; a tanításokat szíveikben fogadták és nagy szorgalommal tanulmányozták. —

Tartalom

Bevezető jegyzetek	3
MAHA-PRAJNA PARAMITA-HRIDAYA	5
GYÉMÁNT-SUTRA	9
Az adomány tökéletessége	13
Az odaadó jóság tökéletessége	21
Az alázat és türelem tökéletessége	25
Az erő tökéletessége	30
Az elmélyedés tökéletessége	34
A bölcsesség tökéletessége	43